

DAWNY RATUSZ

Budynek wzniesiono w miejscu wcześniejszego ratusza, w zachodniej pierzei rynku. Obiekt powstał w latach 1872-1873 w stylu neorenesansu niemieckiego z inicjatywy ówczesnego burmistrza Strzelce – Carla Moritza Treua. Projekt budowli wykonał w 1869 roku architekt Koehler z Frankfurtu nad Odrą, a jego modyfikację polegającą na likwidacji wieży oraz części detalu przeprowadził Asmund Schulz.

Dawny ratusz strzelecki to budowla podpiwniczona, dwukondygnacyjna, założona na planie czworobocznym. Fasada budynku jest pięcioosiowa z półkoliście zamkniętymi otworami okiennymi. W partii cokołowej znajdują się cztery okna piwniczne. W pierwszej osi mieści się reprezentacyjny portal z dwuskrzydłową bramą zamkniętą nadświetlem. Powyżej znajduje się murek, tralkowy balkon wsparty na wspornikach, a ponad drzwiami balkonowymi, tondo z wizerunkiem herbu miasta Strzelce. Na wystrój architektoniczny fasady składa się też boniowanie, naśladujące ciosy kamienne, płyciny podokienne, gzyms międzykondygnacyjny oraz koronujący. W zwieńczeniu fasady znajdują się sterczyny.

Wewnątrz budynku mieści się sień, reprezentacyjny holl, sala posiedzeń dawnej rady miejskiej, w której wisiały olejne portrety, w tym cesarza Wilhelma II autorstwa Ludwiga Nostera oraz gabinet burmistrza z dostępem na balkon. Ponadto na piętrze umieszczono dział podatkowy z kasą, a na poddaszu archiwum miejskie. W piwnicach pierwotnie znajdowała się winiarnia, ad-

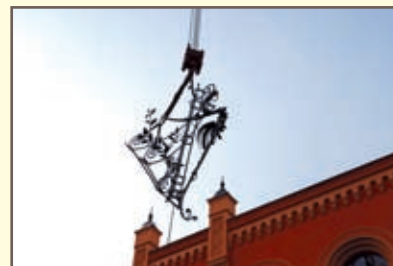
aptowana następnie na cele administracyjne. Po II wojnie światowej roku budynek ratusza był kolejno siedzibą Miejskiej Rady Narodowej, Sądu Powiatowego, Domu Kultury oraz Biblioteki Publicznej. W budynku obecnie mieści się Sąd Rejonowy w Strzelcach.

MASZT FLAGOWY I JEGO DZIEJE

W dniu 19 listopada 1908 roku pośrodku fasady ratusza umieszczono kuty maszt flagowy wykonany przez strzeleckiego kowala Paula Wadephula. Okazją do fundacji masztu była setna rocznica przyjęcia statutów miejskich. Maszt flagowy był elementem często uwiecznianym na dawnych widokówkach i fotografiach. Ostatnie jego znane zdjęcie pochodzi z 1957 roku. Maszt został prawdopodobnie w latach 60. XX wieku zdemontowany, a pochodzący z niego figuralny motyw fantastycznego stworzenia, posłużył później jako element ozdobny na przykościelnej fontannie. Po pracach konserwatorskich i restauratorskich przeprowadzonych w 2008 roku obiekt został poddany konserwacji i zarazem rekonstrukcji oraz umieszczony na swoim dawnym miejscu.

Maszt składa się z drzewca i ozdobnej, fantazyjnie zakomponowanej kotwy z wyobrażeniem fantastycznego zwierzęcia. Jest to stworzenie o orlim dziobie, orlich skrzydłach i szponach oraz długim, jaszczurczym tułowiu w obrębie którego wyobrażono pierś kobiecą. Stworzenie wspiera drzewiec u nasady, z fantazyjnie zakomponowanymi wstęgami i wiciami roślinnymi, akcentowanymi kwiatami róży. W obrębie tej kompozycji wmontowano tarczę z wizerunkiem herbu miasta Strzelce. Drzewiec masztu ozdobiony jest, podobnie jak pierwotnie, motywem dwubarwnej wstęgi i zakończony owalną gałką.

Podobne maszty flagowe umieszczano dawniej na wielu budynkach użyteczności publicznej. Identyczny do strzeleckiego jest maszt flagowy zamontowany na kamienicy pod „Złotym Koszem” przy zbiegu ulicy Jodłowej z Placem Nankiera we Wrocławiu. Maszt ten został ostatnio poddany konserwacji. Występowanie tak podobnych obiektów sztuki kowalskiej świadczy być może o istnieniu graficznego pierwowzoru zawartego w jednym z licznie publikowanych wówczas wzorników, którym posługiwali się rzemieślnicy.

Tekst:
Błażej Skaziński

Fotografie:
Marek Bidol, Przemysław Doktor

Literatura:
W. Kopaliński, Słownik mitów i tradycji kultury, Państwowy Instytut Wydawniczy, Warszawa 1985;
E. Rymar, Strzelce (Krajeńskie) na przestrzeni wieków (do 1945 roku), Strzelce Krajeńskie 2011;
B. Skaziński, Zabytki Gminy Strzelce Krajeńskie, Strzelce Krajeńskie 2010.

Wykonano na zlecenie
Urzędu Miejskiego w Strzelcach Krajeńskich
Aleja Wolności 48, 66-500 Strzelce Krajeńskie
tel. 95 763 11 30, e-mail: urząd@strzelce.pl,
www.strzelce.pl

REKONSTRUKCJA MASZTU

W 2008 roku z inicjatywy burmistrza Strzelce Krajeńskich - Tadeusza Federa maszt flagowy został zrekonstruowany i umieszczony na swoim pierwotnym miejscu.

Prace konserwatorskie i restauratorskie przy maszcie przeprowadził konserwator dział sztuki dr Henryk Zyzik ze Szczecina. W pierwszej kolejności na podstawie starych fotografii przygotowano projekt oraz rysunki wykonawcze w skali 1:1, dotyczące brakujących elementów masztu.

Następnie wykonano badania określające pierwotną kolorystykę (ewentualną polichromię) zachowanego fragmentu fantastycznego stworzenia. W trakcie prac przeprowadzono demontaż figury z przykościelnej fontanny i poddano go konserwacji, polegającej na usunięciu wtórnych wzmocnień oraz błędnych uzupełnień. Następnie oczyszczono chemicznie i mechanicznie powierzchnię metalu i przywrócono obiektowi pierwotny kształt, zgodny z archiwalną dokumentacją fotograficzną oraz przeprowadzono rekonstrukcję i montaż brakujących fragmentów. Osobno wykonano drzewiec flagowy oraz brakujące elementy kosza, zgodnie z opracowanym wcześniej projektem,

posługując się techniką odkuwania. W kolejnym etapie nastąpiło połączenie historycznych fragmentów z elementami zrekonstruowanymi przy zastosowaniu metody nitowania. Po tym przeprowadzono cynkowanie powierzchni obiektu i metodą proszkową pomalowano ją farbą antykorozyjną. Ostatnim etapem było zamocowanie masztu flagowego w jego dawnym, historycznym miejscu.

RYS. 2 SKRZYDŁO
PROJEKT KOLORYSTYKI
„BAZYLIŚZEK”
STRZELCE KRAJEŃSKIE

RYS. 4
PROJEKT KOLORYSTYKI
„BAZYLIŚZEK”
STRZELCE KRAJEŃSKIE

RYS. 1 GŁOWA
PROJEKT KOLORYSTYKI
„BAZYLIŚZEK”
STRZELCE KRAJEŃSKIE

FANTASTYCZNE STWORZENIE

W sztuce XIX-wieku pojawiały się różne fantastyczne stworzenia. Do najbardziej znanych należał smok, pochodzący ze średniowiecznych legend. Smok wyobrażany był zazwyczaj jako gad z pazurami lwa, skrzydłami orła i ogonem węża. Z jego paszczy i nozdrzy dobywały się płomienie. W sensie symbolicznym był uosobieniem grzechu i pogaństwa. Innym stworzeniem fantastycznym wykorzystywanym w sztukach przedstawiających był bazyliżek. Według licznych legend miał wykluwać się z jaja złożonego przez siedmioletniego koguta, a następnie wysiadywany był przez ropuchy lub węże. Bazyliżek przypominał wyglądem węża, czasem kojarzony był również z jaszczurką. Niekiedy głowa bazyliżka była podobna do głowy koguta. Do obrony bazyliżkowi służyły kły, toksyczny oddech oraz spojrzenie,

rozsadzające kamienie i wypalające ziemię. Bazyliżka zabić może pianie koguta lub zapach łasicy. Kolejnym stworzeniem fantastycznym był sfinks, który posiadał głowę kobiety, lwi tułów, skrzydła orła oraz ogon węża. Według jednego z mitów sfinks osiedlił się na górze Fikion pod Tebami i zadawał każdemu z podróżnych zagadkę: „Jakie stworzenie chodzi rano na czterech nogach, w południe na dwóch, a wieczorem na trzech”. Odpowiedzi udzielił dopiero Edyp, mówiąc, że stworzeniem tym jest człowiek: „Jako niemowlę raczkuje na czworakach, potem chodzi na dwóch nogach, a w starości podiera się laską.” Na te słowa sfinks rzucił się w przepaść. Żadne z tych zwierząt nie zostało wyobrażone na strzeleckim maszcie flagowym. Stworzenie to jest raczej kompilacją różnych elementów, odnoszących się do zwierząt fantastycznych ze średniowiecznych legend i starożytnych mitów.

Maszt flagowy

Gmina
Strzelce Krajeńskie